



pannon
példakép
alapítvány

Erőt meríteni a hátrányokból is



A társadalom néha idegenkedve, rossz lelkiismerettel fordul azok felé, akik valamilyen született vagy szerzett hátránnyal élik életüket. Pedig sokszor ez a hátrányos helyzet – minden kiszolgáltatottság ellenére – még olyan előnyös tulajdonságok, tehetségek forrása is lehet, amelyekből a tágabb közösség, az ország is profitálhat. A Pannon Példakép Alapítvány kuratóriuma ezért olyan kiemelkedő személyiségeknek ítélte oda az immár tizedik alkalommal kiosztott díjakat, akik ezeknek a társadalmi hátrányoknak a leküzdésében nyújtanak felbecsülhetetlen segítséget. Az ez évi második díjátadón egy különleges társulat, a Baltazár Színház vezetője, Elek Dóra, tovább-

bá egy sok gyermeket befogadó erdélyi nevelőszülő, Erdődi Béláné Julianna, valamint a mozgássérültek sportjának atyja, Nádas Pál kapta a Pannon Példakép Díjat. „Igazán büszkék vagyunk a Pannon Példakép Alapítványra, hisz immár harminc olyan csodálatos egyéniséget részesíthettünk jutalomban, akik a mindennapok hősiességével, csendben teszik a dolgukat” – emelte ki a díjátadó után Ove Fredheim. A Pannon vezérigazgatója egy másik összetársadalmi jelentőségű kezdeményezésükre is felhívta a figyelmet. A cég ugyanis nemrégiben jelentős lépéseket tett a környezet megóvása érdekében: a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó programot vezetett be.

Elek Dóra, a Baltazár Színház vezetője



Nem a világ legegyszerűbb feladata Elek Dórával beszélni mostanában. No, egyáltalán nem azért, mintha elutasító, érdes lenne a modora – sőt. Csakhogy egy költözködés mindig teljes embert kíván, hát még akkor, ha egy egész színházat kell áttelepíteni egyik kertületből a másikba. Márpedig most ez zajlik, hiszen az általa idestova tíz esztendője alapított és vezetett Baltazár Színháznak mennie kellett a belvárosból, hogy egy százhusz négyzetméteres második kerületi házban találhasson új otthonra. Elek Dóra viszont nem az az ember, aki bármit is fél szívvel csinál, így a mesterekkel való tárgyalásokba épp olyan lendülettel veti bele magát, mint a színház szervezésébe. A Baltazár Színház egyedülálló intézmény az országban: az egyetlen olyan állandó hivatásos színház, amely úgynevezett értelmi sérült emberekkel állt össze. A színházi vezető hangsúlyozza: szó sincs arról, hogy egyfajta terápiás kezelés lenne csupán színészei számára a játék. Az egyetlen fokmérő ez esetben is a művészi érték, a produkció, éppúgy, mint a főiskolát, egyetemét végzett kollégáknál. Nem tűnhet ez túlzott maximalizmusnak? Hisz a társadalomban az a kép alakult ki értelmi sérült embertársainkról: szép, ha önerőből gondoskodni tudnak magukról, ha pedig valamit még le is tesznek az asztalra, az egyenesen bravúr. Elek Dóra szemernyi kételyt sem hagy afelől, hogy helyteleníti ezt a felfogást. Úgy tartja: a hit jelenléte a legfontosabb a hétköznapiakban s a munkában egyaránt. Azok az emberek – magyarázza –, akik a Baltazárban játszanak, nem műkedvelők, hanem hivatásos színészek, s ennek tudatában is vannak. Miért lenne kevesebbre képes egy olyan embertársunk, aki valamilyen fogyatékkal él? – kérdez vissza. Ezek a színészek ugyanis teljes szívüket-lelküket adják egy-egy előadásba. Míg egy hátrány nélkül élőnek százfelé kell szakadnia az intézmények közt, s az aktuális világra „rácsatlakoznia”, addig a Baltazár társulatának tagjai szinte kizárólag a művészi kihívásokra koncentrálnak. Másrészt a játszó személyek sérülése csak egy-egy érzékeny mentális területre vonatkozik. Lehet, hogy sokkal kifinomultabban tudnak reagálni az intellektuális vagy művészi kihívásokra. Jellemző adalék: van olyan társulati tag, aki egy-két olvasásra meg tud jegyezni tízoldalnnyi szöveget.

Egyszóval olyan képességeik vannak ezeknek a színművészeknek, amelyek másoknak nincsenek. Ennek köszönhető, hogy hosszú évek óta nagy közönségsikerekkel játszanak olyan rangos helyeken, mint a Bárka Színház vagy a Budapesti Kamaraszínház. A publikum már rég megszokta, hogy ne „ahhoz képest” ítélje meg a teljesítményüket, hanem a magas színvonalat honorálja. Megalakulásuk óta nyolc darabot mutattak be, a legutóbbi premierje május elején volt a Bárka Színházban, a „Picasso: a világ teremtése” című művet vitték színpadra. Elek Dóra igen fontosnak tartja, hogy sikerült beindítaniuk egy művészeti központot is. Itt a legkülönbözőbb művészeti ágakban próbálhatják ki magukat a jelentkezők avatott művész-tanárok vezetésével. A szakmai igényesség ugyanúgy kritérium az integrált művészeti oktatásban. Az érdeklődésre jellemző, hogy már kis gyermekcsoportok is munkálkodnak a Baltazár égise alatt. Elek Dóra hisz abban, hogy a magas színvonalú alkotó tevékenység járulékos hatásai sem lebecsülhetők, hisz ez az a része az embernek, ami erősödik, s táplálja a gyengébbet. Szerinte a művészet az a terület, ahol az esélyegyenlőség sosem üres szlogenpuffogatás, hanem tényleg megvalósul.

Erdődi Béláné Julianna, Zilahon élő 19 gyermekes nevelőszülő



A régi öregek úgy tartották: nem azok a megbízható emberek, akik mindig csak beszélni szeretnek a jótéteményekről, hanem azok, akik keveset szólnak, inkább cselekszenek. A romániai Zilahon élő Erdődi házaspár mindenesetre ennek az elvnek a jegyében éli mindennapjait. Nem panaszkodnak, nem pörölnek, hanem csendben nevelik tizenkilenc fogadott gyermeküket, akiket sokszor a legmélátlanabb, legmostohább körülmények közül kellett kiemelniük. Tizenöt éve derült ki, hogy Erdődi Bélának és hitvesének, Juliannának nem lehet közös gyermeke. Más ilyenkor összeroppan vagy pótcselekvésbe menekül, a sorsot hibáztatva. Ők más utat választottak. Befogadtak először négy elárvult testvért, akiknek az édesapja tragikus körülmények között halt meg, majd másik három kislányt, akiknek pedig az édesanyjuk távozott el a világból fiatalon. Aztán ahogy híre terjedt az évek folyamán a házaspár szülői szeretetének, egyre-másra érkeztek a kicsik és nagyobbak, hogy Erdődiéknek végre otthonra találjanak. Julianna szavai nyomán felszökken a drámai háttér. Hisz a legtöbb magukhoz vett gyermek vagy örökletes, vagy szerzett fizikai és lelki tehertétellel, hátránnyal került hozzájuk. A sokszínű, egyre növekedő közösség mégis családdá kovácsolódott, hiszen a fogyatékkal élő testvérek éppúgy segítenek a házimunkában, mint ahogy az egyetemre járó nagyobbak is kiveszik a részüket a terhek vállalásából. Amúgy a budapesti díjátadó ünnepségére is két kislányukkal érkeztek, akik – bár önfeledten rohanganálják körül a termeket – nemigen

szakadnak el tőlük, feltétlen bizalommal néznek apjukra és anyjukra. Pedig talán nekik kettejüknek volt a legszomorúbb sorsuk. A tizenhárom éves Katica egyéves korában lúgos folyadékot ivott vér szerinti szüleinél, amely szétmarta a nyelőcsövét. Nemrég – jólelkű emberek adományának köszönhetően – sikeres műtétet hajtottak végre rajta, ennek révén idővel majdnem teljes életet élhet. Húga, Zsuzsika alkoholszindrómásan, veleszületett rendellenességekkel érkezett a világra, s ma is mindössze tizennégy kilogrammot nyom. Minden szónál többet elmond Erdődiék szeretetteljes családi miliójáról az, ha valaki látja, milyen kiegyensúlyozottak, jókedvűek ezek a kislányok, minden testi problémájuk ellenére. S hogy miért vállalta föl az erdélyi házaspár ezt a nagy család? Erdődi Julianna többnyire csak annyit válaszol az érdeklődőknek: az egész jött magától. Pedig a sok helyi, magyarországi, illetve külföldi segítség mellett – bármilyen hihetetlen – sokan irigykednek rájuk. Van, aki arra kíváncsi: vajon mi lehet a hasznuk mindebből? A hitvestársak szerény szavai mögött azonban fölsejlik ama bizonyos „haszon” is. A szeretet ugyanis az a portéka, amelyből minél többet adnak, annál több jut annak, aki adja. Mára mind Julianna, mind pedig Béla családja is elfogadta, hogy ilyen nagy feladatra vállalkoztak. Látják ugyanis a nagyszülők, rokonok, hogy a sok gond mellett, ami a házimunka megszervezésétől kezdve az iskolába, óvodába fuvaroztatáson túl az orvosi rendelőkben való várakozásig, aggodásig terjed, mennyi öröm származik ebből a rendhagyó, igen nagy családos életből. És ezek a megújuló energiaforrások csak bővülnek idővel, ahogy a felnövekvő gyerekek vissza tudják hálálni a cselekvő szülői szeretetet. „Nem mindegy, hogy valakinek az élete vagy csak a munkája a gyerekevelés” – mondja Julianna és hozzátesszi: van egy „főszponzorunk”, az Úristen. Ha nem éreztünk volna biztatást tőle, soha nem mertünk volna belefogni a nagy családi vállalkozásba.”

Nádas Pál, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke, a Mozsásjavító Általános Iskola és Diákotthon igazgatója



Mindennapi életünk is számos vonatkozásban szorulna egyfajta rendhagyó akadálymentesítésre. Így még nagyobb tisztelettel fordulhatunk azok felé, akik a lelki és sokszor nagyon is anyagszerű torlaszok lebontásának szentelik életüket. Nádas Pál, a Magyar Paralimpiai Bizottság elnöke ilyen ember, hiszen a több mint száz éve a mozgáskorlátozott gyermekek szolgálatában álló iskola vezetője is. Már harmincöt éve segíti azoknak az életét, akik születésüktől fogva, vagy egy egész életre kiható traumát okozó baleset, betegség következtében nem tudják helyüket oly könnyedén változtatni, mint szerencsésebb honfitársaik. Aki őt hallgatja, annak nem is tűnik úgy, mintha ez nagy dolog lenne – a világ legtermészetesebb módján sorolja azokat a lépéseket, intézkedéseket, amelyeket meg kell tenni a közös ügy érdekében. Ugyanilyen magától értetődő szerénységgel hárítja el, hogy ő példaképül szolgálhatna másoknak, hisz mindig csak tette a dolgát, minden tisztségében. 1972 óta foglalkozik a mozgássérültek sportjával. Másokkal együtt 1989-ben alakította meg a Magyar Mozsáskorlátozottak Sportszövetségét, amelynek elnökévé is választották. 1997-ben a Magyar Paralimpiai Bizottság megalakításában szintén részt vett, 2001 óta pedig az elnöki tisztelet is betölti. Az eredmények közismertek, mára a paralimpiai mozgalom nemcsak hogy polgárjogot nyert, de az egész világon komoly tekintélyt vívott ki magának. Hazánkban szintén nagy a respekthe a paralimpiai sikereknek. Elég, ha Pástor Dóra athéni aranyérmes úszónkra utalunk, akiért – és csapatunkért – egy ország szurkolt.

Legalább ilyen fontos Nádas Pál életrajzában, hogy húsz éve a Mozsásjavító Általános Iskola és Diákotthon igazgatója. Munkáját közmegegyezésre végzi, amit jelez, hogy a napokban újabb öt évre megválasztották posztjára. Nádas Pál nem is említi, mi viszont máshonnan tudjuk: március 15-én a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével tüntették ki munkásságáért. Ezek a szikár adatok, amelyeket az elnök magától nemigen hoz szóba. Ő inkább arról beszél szívesen, milyen egyszerű érzés, ha az ülőroplabdázók meccsének végén az olvasható az eredményjelző táblán: Magyarország–Németország: 3:2. Mint mondja: ezek az emberek éppen olyan sportolók, mint a többiek, akiknek nem kell hendi-kepet leküzdeniük. Az eredmény számít itt is. A paralimpiai bizottság elnöke sokszor hallja, amikor mások úgy dicsérik a paralimpikonokat: milyen heroikus küzdelmet kell folytatniuk. Holott nem is ehhez kellett igazán nagy lelki erő, hanem az odavezető úthoz, amelyen egy baleset után eljutottak a versenyszerű testedzésig. A sport pedig az élettel szemben igazságos: mindig a jobbik nyer. És ha a sportolók sikert tudnak elérni, az az igazi emancipáció, hisz a győzelmet nem kell megmagyarázni. Meséli: még pályafutása kezdetén mindig loholt a pályán, hogy például a súlylökőknek visszahozza a golyót. Aztán rájött, hogy teljesen felesleges munkát végez. A sportemberek ugyanis nem szorulnak rá az effajta segítségre. Nagyobb erővel bírnak, mert mindenekelőtt önmagukat és ellenfelüket győzték le, ami a legnagyobb dolog. Ehhez képest a nehéz körülmények feletti diadal kisebb fáradtsággal jár. Iskolaiigazgatóként is ezt az élet szemléletet követi Nádas Pál, s munkatársaival együtt mindent megtesz, hogy a lehető legharmonikusabban fejlődhesse a tanítványok. Olyan programot indítottak el a közelmúltban, amelynek révén hárommilliárd forintot fejlesztéssel gyermekotthont, középiskolát és óvodát is tudnak majd működtetni 2009-től. Nádas Pál úgy véli: a társadalom gondolkodásmódja már kezd megváltozni, s ehhez a lelki akadálymentesítéshez ők is hozzájárulnak.

hoz vett gyermek vagy örökletes, vagy szerzett fizikai és lelki tehertétellel, hátránnyal került hozzájuk. A sokszínű, egyre növekedő közösség mégis családdá kovácsolódott, hiszen a fogyatékkal élő testvérek éppúgy segítenek a házimunkában, mint ahogy az egyetemre járó nagyobbak is kiveszik a részüket a terhek vállalásából. Amúgy a budapesti díjátadó ünnepségére is két kislányukkal érkeztek, akik – bár önfeledten rohanganálják körül a termeket – nemigen

A Pannon Példakép Alapítvány folyamatosan várja a jelöléseket.
Az alapítvány postacíme: Pannon Példakép Alapítvány, 2040 Budaörs, Baross u. 165.; elektronikus levélcíme: peldakap@peldakap.hu.
Az alapítvány működéséről további információk az interneten a www.peldakap.hu oldalon találhatók.